

Горошкін І. О.
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України*

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МОВЛЕННЄВИХ СИТУАЦІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В 5 КЛАСІ ГІМНАЗІЇ

Важливим складником сучасного уроку іноземних мов є мовленнєві ситуації – комунікативні завдання, що моделюють різноманітні життєві обставини й передбачають залучення учнів до різних видів мовленнєвої діяльності. Моделювання в освітньому процесі типових ситуацій реального спілкування сприяє формуванню комунікативних умінь здобувачів освіти, з-поміж яких уміння правильно побудувати мовленнєву взаємодію, відповідну сфері і цілям спілкування, дотримуватися норм мовленнєвого етикету. [1] З огляду на це необхідно сформувати в майбутніх учителів іноземних мов уміння проектувати комунікативні завдання для учнів з урахуванням змісту нових модельних програм. Для цього насамперед необхідно проаналізувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти та зміст чинних програм для того, щоб визначити стратегічні напрями діяльності вчителя-предметника, одним із яких є формування в учнів умінь ситуаційного іншомовного спілкування.

У цьому контексті важливо ознайомити студентів з новітніми дослідженнями української методичної науки. Так, вітчизняні дослідники (В. Редько, В. Буренко та ін.) виокремлюють чотири види комунікативних завдань для формування в учнів здатності до ситуаційного іншомовного спілкування – монологічне мовлення, діалогічне мовлення, проектна робота, дидактична гра. [4] Залучення учнів до виконання усіх видів завдань сприятиме формуванню в них умінь іншомовного спілкування.

Завданням для самостійної та індивідуальної роботи студентів у межах курсу «Методика навчання іноземних мов» може бути підготовка мовленнєвих ситуацій для учнів певного класу. Докладніше розглянемо деякі приклади можливих мовленнєвих ситуацій для учнів 5 класу, тематика яких обрана відповідно до вимог модельної навчальної програми «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти 2021 року (Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І. та ін.). [3]

Монологічне мовлення

Тема: Я, моя родина, мої друзі.

Підтема: Мої родинні зв'язки.

Розкажіть іноземним друзям про вашу родину. Назвіть імена членів родини, їхній вік, опишіть зовнішність, риси характеру.

Тема: Харчування.

Підтема: Улюблені страви.

Розкажіть про свої улюблені страви. З яких інгредієнтів вони складаються? Чи вмієте ви готувати їх власноруч? Якщо так, розкажіть як ви це робите.

Діалогічне мовлення

Тема: Одяг.

Підтема: Види одягу.

Ви в крамниці, щоб купити новий одяг. Поспілкуйтесь з продавцем-консультантом, розкажіть, що саме вам потрібно, послухайте його/її поради. Дізнайтесь вартість одягу.

Проектна робота

Тема: Свята і традиції.

Підтема: Календар свят в Україні та країнах виучуваної мови.

Складіть календар найбільш значущих свят в Україні та в країнах, мову яких ви вивчаєте (індивідуально або колективно). Презентуйте його, розкажіть, що вам відомо про ці свята.

Тема: Одяг.

Підтема: Сезонний одяг.

Створіть проект власного гардеробу на кожну пору року – детальний список речей та взуття. Оберіть кольори, види, бренди за власним смаком.

Дидактичні ігри

Тема: Країни виучуваної мови.

Підтема: Загальні відомості про країни виучуваної мови.

Уявіть, що у вашого класу з'явилась можливість здійснити подорож до однієї з країн, мову яких ви вивчаєте (на вибір). Індивідуально або розділившись на групи, знайдіть інформацію про одну з країн. Поділіться здобутою інформацією з однокласниками. Обговоріть, наведіть аргументи за та проти. Оберіть маршрут своєї поїздки.

Доцільно наголосити студентам, що мовленнєві ситуації, які застосовують на уроках іноземних мов, мають спонукати учнів до спілкування з однокласниками, закордонними однолітками та відповідати їхнім потребам і прагненням. У процесі виконання подібних завдань доцільно задіяти всі канали надходження інформації, активізувати інтелектуальну й емоційну сфери особистості учнів [2].

Дидактико-розвивальний потенціал мовленнєвих ситуацій полягає передусім у їхній спрямованості на розвиток освітнього досвіду учнів, їхніх особистісних якостей, предметних та загальнопредметних умінь, зокрема характеризувати, розповідати, описувати, зіставляти, уточнювати інформацію через запитання, погоджуватися, відмовляти, використовуючи вербальні й невербальні засоби тощо.

Отже, необхідною умовою підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання мовленнєвих ситуацій на уроках є аналіз державних документів, що визначають зміст навчання, та моделювання мовленнєвих ситуацій у межах самостійної та індивідуальної роботи з курсу «Методика навчання іноземних мов».

Список використаних джерел:

1. Горошкін І. О. (2021). Мовленнєві ситуації як засіб формування іншомовних комунікативних вмінь учнів гімназії. Трансформація освіти в контексті процесів глобалізації : *матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 березня 2021 р).* Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 42 – 44.

2. Горошкін І. О. (2021) *Система мовленнєвих ситуацій у компетентнісному навчанні іноземних мов учнів 5-6 класів. Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць, 1 (30),* Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 157-166.

3. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (2021) / Редько В. Г., Шаленко О. П. & Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.

4. Редько В. Г., Буренко В. (2022) Технологія створення та використання мовленнєвих ситуацій як засобів компетентнісного навчання іншомовного спілкування учнів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови в школах України.* 1 (113), 2-9